

PROF. DR. SOTIRAQ DHAMO
PRESIDENT I IKM
PËRGJEGJËS I DEPARTAMENTIT TE KONTABILITETI, FEUT

ROLI I ORGANIZATAVE PROFESIONALE NË ZHVILLIMIN E
PROFESIONIT KONTABËL

Roli i Organizmave Profesionale

Sigurimi i një informacioni financiar cilësor dhe të besueshëm në procesin e marrjes së vendimeve është e një rëndësie vendimtare në zhvillimin e ekonomik, social dhe financiar të një vendi. Kontabilistët dhe audituesit në pozicionin e tyre si hartues dhe vërtetues të këtij informacioni financiar ndodhen midis interesave të prodhuesve të informacionit financiar dhe të përdoruesve të tyre, investitorët, bankat, kreditorët, etj. Pra në këtë pozicion kontabilistët dhe audituesit kanë një rol publik shumë të rëndësishëm.

Profesioni kontabël është i rëndësishëm në jetën e një vendi, ai jep kontribut në zhvillimin ekonomik dhe në stabilitetin financiar, në funksionimin eficient të tregjeve të kapitalit dhe të sektorit publik. Profesionit i kontabilitetit nxit dhe mbështet rritjen dhe zhvillimin e biznesit në përgjithësi dhe sidomos të biznesit të vogël e të mesëm, duke iu dhënë atyre ndihmë në drejtimin strategjik e financiar dhe ka si objektiv mbrojtjen e interesave të aksionarëve dhe të publikut që investon kapitalin në to.¹

Gjatë procesit të zhvillimit të profesionit të kontabilitetit janë krijuar edhe organizmat profesionale të kontabilistëve, të cilat kanë si qëllim t'i shërbejë interesave të publikut² duke siguruar zhvillimin e një profesioni të fortë dhe duke kontribuar në zhvillimin e një ekonomie të fortë e të qëndrueshme.

Për të luajtur këtë rol OP të kontabilitetit kanë si mision kryesor që t'i shërbejnë interesave të publikut nëpërmjet dhënies së kontributeve në zhvillimin e standardeve dhe udhëzimeve cilësore në fushën e kontabilitetit dhe auditimit, në krijimin e kushteve për përshtatjen dhe zbatimin e këtyre standardeve, të kontribuojnë në zhvillimin e një profesioni të fortë të kontabilitetit dhe sigurimin e shërbimeve me cilësi të lartë nga profesionistët e kontabilitetit.

Deri në vitet 90 në Shqipëri nuk kishte profesion të kontabiliteti dhe as organizma profesionale. Pas viteve 90, pati një periudhë tranzitore në drejtim të zhvillimit të profesionit dhe të shërbimeve të kontabilitetit. Kjo periudhë karakterizohej nga zhvillimi spontan i shërbimeve të kontabilitetit dhe auditimit, të rregulluara këto me një kuadër rregullator në fillimet e veta.

---

¹ Letër e drejtuar nga Ian Ball, Drejtori Ekzekutiv i IFAC, për Komisionin Europian, dhjetor 2010.

² Sipas qëndrimit të IFAC, interesi i publikut i shërbehet më mire kur ka një përshtatje dhe implementim të qëndrueshëm të standardeve me cilësi të lartë të pranuar ndërkombëtarisht të raportimit financiar, auditimit, të sigurisë, të kontabilitetit të sektorit publik, të edukimit kontabël dhe të standardeve etike (përfshirë dhe kërkesat e pavarësisë për audituesit) që përdoren në përgatitjen dhe paraqitjen e informacionit financiar. IFAC position 6 - Global regulatory convergence and the accounting profession, September 2012.

Shërbimet kryheshin nga kontabilistë individuale ende të paorganizuar. Me stabilizimin e ekonomisë së tregut filloi të rritej kërkesa për shërbimet e kontabilitetit dhe të auditimit dhe si pasojë edhe nevoja e zhvillimit të profesioneve të kontabilitetit dhe audituesit dhe e rregullimit të tyre. Fillimi i zhvillimit të organizmave profesionale konstatohet me krijimin e IEKA, me një akt ligjor dhe udhëzimet përkatëse në vitin 1998. Por ky rregullim plotësonte vetëm rregullimin e audituesve. Rregullimi i asaj kohe nuk parashikonte organizimin e detyrueshëm të kontabilistëve të miratuar. Ky organizim u bë mbi baza vullnetare, fillimisht në krijimin e një shoqate ku grumbulloheshin të gjithë ekonomistët, financierët, kontabilistët, studentët e kontabilitetit, në Shqipëri në vitin 1998. Por kërkesat e zhvillimit të profesionistëve të pavarur të kontabilistëve të miratuar bënë të nevojshme dhe krijimin e organizmit profesional që grumbullonte kontabilistët e miratuar në vitin 2000. Me kalimin e kohës roli i organizmave profesionale të kontabilitetit në Shqipëri ka ardhur gjithnjë duke u rritur.

OP luajnë një rol të rëndësishëm në sigurimin dhe mbrojtjen e interesave të anëtarëve të tyre si dhe në sigurimin e shërbimeve me cilësi të lartë. Zhvillimi i shërbimeve të kontabilitetit është një proces i rregulluar nga ligjet, udhëzimet dhe standardet. Në këtë proces është e përfshirë qeveria si dhe vetë organizmat profesionale. Rregullimi ligjor i shërbimeve të kontabilitetit dhe auditimit dhe zbatimi i standardeve përkatëse bëhet nga qeveria. Në këtë proces të hartimit të këtyre rregulimeve luan dhe duhet të luajnë një rol të madh edhe organizmat profesionale, si përfaqësuese të interesave të profesionit, të anëtarëve të tyre por edhe në shërbim të interesave të publikut.

OP kanë një rol të rëndësishëm duke bashkëpunuar me qeverinë për të siguruar që rregullimi i profesionit të kontabilitetit në nivel kombëtar të jetë efektiv, eficient dhe në mbrojtje të interesave të publikut. Zhvillimi i dialogut dhe i bashkëpunimit midis OP dhe qeverisë është thelbësor për të siguruar një ekuilibër të përshtatshëm midis vetë-rregullimit nga profesioni, vetë-rregullimit me mbikëqyrjen e publikut dhe përgjegjshmërisë dhe rregullimit të jashtëm.

Rregullimi i profesionit të kontabilitetit përfshin një sërë çështjesh si kërkesat për hyrje në profesion, për liçensimin dhe edukimin, monitorimin e sjelljes (etika) së kontabilistëve profesionistë dhe ndëshkimeve kur është rasti, hartimi i standardeve që duhet të zbatohen nga kontabilistët profesionistë.

Ashtu si dhe profesionet e tjera qëndrueshmëria dhe forca e profesionit të kontabilitetit varet nga cilësia e shërbimeve të kryera nga profesionistët dhe nga kapaciteti i profesionit për t'iu përgjigjur me efektivitet dhe eficiensë kërkesave të ekonomisë dhe shoqërisë. Rregullimi i profesionit synon pikërisht që të sigurojë një cilësi të lartë dhe qëndrueshmëri në cilësinë e shërbimeve të kontabilitetit. Roli i OP qëndron pikërisht në dy drejtime: *së pari*, në ndikimin për hartimin e një rregullimi të përshtatshëm të profesionit në bashkëpunim me qeveritë, dhe *së dyti* në sigurimin e zbatimit të këtij rregullimi dhe të shërbimeve cilësore në interes të publikut dhe në orientimin e kontabilistëve në ndryshimet e tregut.

Në kryerjen e shërbimeve të profesionit ndikojnë kostoja e shërbimit për përfituesin e saj si dhe përfitimet prej këtij shërbimi. Rregullimi i profesionit dhe OP duhet të sigurojnë një ekuilibër midis këtyre elementëve.

OP luajnë në rol nëpërmjet:

- 1- Vendosijes së kërkesave të cilësisë së shërbimeve dhe monitorimi i këtyre shërbimeve në përputhje me standardet;
- 2- Vendosijes së kërkesave të edukimit për hyrjen në profesion dhe për edukimin e vijueshëm profesional;
- 3- Vendosijes së kërkesave të etikës profesionale dhe e sistemit të ndëshkimeve;
- 4- Vendosijes së standardeve teknike dhe profesionale me cilësi të lartë.

Rregullatorët qeveritarë vendosin rregullimet por janë OP ato që sigurojnë zbatimin korrekt të këtyre rregullimeve, por jo vetëm. Në procesin e zbatimit të këtyre rregullimeve OP evidentojnë nevojat dhe kërkesat për përmirësimin, zhvillimin dhe hartimin e rregullimeve të reja që sigurojnë shërbimeve profesionale cilësore dhe në interes të publikut. OP të kontabilitetit duhet të realizojnë përgjegjësitë e tyre në lidhje me rregullimin e profesionit dhe kontabilitetit në mënyrë të tillë që të rritet efektiviteti i gjithë sistemit të këtij rregullimi. OP synojnë të sigurojnë cilësinë e shërbimit të anëtarëve të tyre nëpërmjet angazhimit në mbajtjen dhe promovimin e praktikave profesionale të një cilësie të lartë. Ato kanë edhe një rol që duhet të luajnë në zhvillimin e rregullimeve që prekin profesionin duke përfshirë edhe përgjegjësinë për të komunikuar dhe punuar me qeverinë në interes të publikut. Për këtë qëllim OP duhet të përdorë njohuritë e profesionit dhe të tregut ku operon që të ndihmojë qeverinë dhe organet e tjera rregullatorë të jashtëm për të hartuar dhe zbatuar një rregullim profesional me cilësi të lartë.

Ndikimi i organizmave profesionale shfaqet në disa drejtime si p.sh. në edukimin e vazhdueshëm profesional të profesionistëve auditues ose kontabilistë anëtarë të tyre, në hartimin e rregullimeve profesionale dhe të kontabilitetit, në rritjen e pavarësisë dhe integritetit të profesionistëve, në vendosjen e një etike profesionale, etj. Efekti përfundimtar i këtij ndikimi është sigurimi i informacionit të raportimit financiar të përgatitur apo audituar prej këtyre profesionistëve me cilësi dhe të besueshëm për përdoruesit, sigurimi i shërbimeve të tjera cilësore dhe të vlefshme për porositësit e tyre.

OP të kontabilitetit luajnë një rol të rëndësishëm në drejtim të konvergencës globale të rregullimit të kontabilitetit. Konvergjenca globale përfshin hartimin e standardeve me cilësi të larta të pranuar ndërkombëtarisht dhe të hartuara nga organizmat ndërkombëtare të kontabilitetit, përshtatjen dhe zbatimin e qëndrueshëm të këtyre standardeve nga organizmat kombëtare, pra nga qeveritë, institucionet dhe organizmat rregullatorë, vendosjen e rregullimeve rregullatore që janë të qëndrueshme globalisht dhe që bazohen në kooperimin dhe njohjen e përbashkët. OP luajnë një rol të rëndësishëm në këtë proces duke ndikuar pranë qeverive për pranimin e standardeve të organizmit të tyre, të standardeve ndërkombëtare si dhe duke mbështetur anëtarët e tyre në njohjen dhe zbatimin e standardeve ndërkombëtare.

Roli i OP në Shqipëri

Gjatë periudhës pas viteve '90 roli i OP ka ardhur gjithnjë e në rritje. Ky rol shprehet në disa drejtime.

Në procesin e rregullimit ligjor të kontabilitetit. Ndërsa hartimi i ligjit “Për kontabilitetin” dhe të PKP të vitit 1993, është bërë tërësisht nga qeveria, sepse OP nuk ekzistonin, hartimi i ligjit të

ri “Për Kontabilitetin dhe Pasqyrat Financiare” që hyri në fuqi në vitin 2004, është bërë me një ndikim të ndjeshëm të OP. Pikërisht ky ligj i hapi rrugën edhe hartimit të SKK-ve në koherencë me SNK-të dhe pranimin e SNK-ve për një pjesë të njësive ekonomike me interes publik.

Në procesin e **hartimit të standardeve të kontabilitetit** në Shqipëri, proces ky i drejtuar nga KKK, konsultimi i OP dhe sugjerimet e tyre kanë qenë thelbësore në sigurimin e standardeve të kontabilitetit.

Po ashtu roli i OP në hartimin dhe implementimin e ligjit të ri për auditimin ligjor dhe profesionet e EKR dhe KM ka qenë i madh. Roli i OP vijon edhe gjatë procesit të zbatimit të këtij ligji.

OP në Shqipëri ndahen në: OP të rregulluara nga ligji dhe OP me vetë-rregullim ose më një rregullim të lehtë ligjor. Në grupin e parë të OP roli i OP përcaktohet gjerësisht në të gjitha fazat e zhvillimit të profesionit, të hyrjes, të licensimit, të edukimit, të kontrollit të cilësisë etj. Në grupin e dytë të OP roli i tyre vetë-rregullues është i madh. Pikërisht niveli i vetë-rregullimit të këtyre OP bën që edhe përgjegjshmëria dhe obligimet e OP për të siguruar shërbime cilësore dhe në interes të publikut të jetë më i madh.

Roli i OP në rregullimin e profesionit dhe të kontabilitetit është i madh si në rastin kur rregullimet përcaktohen në ligj dhe akte nënligjore nga qeveria ashtu edhe në rastin kur këto rregullime bëhen nga vetë organizmat profesionale. Ligji përcakton detyrimet e kontrollit të cilësisë për EKR, por zbatimi i tyre varet gjerësisht nga vetë OP i EKR. Ligji përcakton detyrimet e organizmave të KM për edukimin e vijueshëm, por mënyra, cilësia dhe llojet e këtyre edukimeve varet nga vetë OP.

Reputacioni i OP të kontabilitetit, pasqyron cilësinë e shërbimeve të kryera nga anëtarët e saj. OP mund të luajë një rol në rregullimin e profesionit për të siguruar cilësinë e shërbimeve të kryera nga anëtarët e saj. Në plotësimin e këtij roli OP kanë një përgjegjësi të madhe ndaj komunitetit ku ato jetojnë, për interesat e publikut, dhe jo vetëm për klientët apo punonjësit e tyre. OP organizojnë punën për të siguruar një proces që promovon shërbime me cilësi të lartë.

Në Shqipëri efektet e rolit të organizmave profesionale të kontabilitetit kanë qenë dhe janë evidente. Ky rol duket në rritjen e rolit të kontabilistëve në shoqëri, përmirësimin e cilësisë së informacionit financiar të publikuar nga shoqëritë shqiptare të çdo madhësie, në uljen e nivelit të evazionit tatimor masiv, në uljen e rasteve të sjelljeve abuzuese nga punonjësit e autoriteteve tatimore e doganore ndaj shoqërive, etj. Ky rol është i madh në procesin e rregullimeve kontabël dhe të auditimit por edhe në rregullimet e tjera që prekin fushat e mbuluara nga shërbimet e profesioneve të kontabilitetit. Ndikimi i organizmave profesionale ka qenë i madh edhe në rregullimet ligjore në fushën e shoqërive tregtare, të ligjeve tatimore dhe doganore, të falimentimit të shoqërive, etj. Në këtë proces OP kanë bashkëpunuar me qeverinë, sa iu është krijuar mundësia, si dhe me shoqatat e biznesit.

Roli i OP shprehet në drejtim të :

1. Rregullimit ligjor të profesionit të mbuluar prej tyre;

OP kanë patur një rol aktiv në drejtim të hartimit dhe përmirësimit të ligjeve të profesionit. Mund të përmendet rregullimi i bërë IEKA në VKM dhe në ligjin e ri 10091 “Për auditimin ligjor, për profesionin e EKR dhe të KM”. Në këtë drejtim

- bashkëpunimi me qeverinë ka qenë efektiv dhe një proces diskutimi e shkëmbimi reciprok i mendimeve dhe ideve. Sidomos roli i MF dhe i ministrave Ruli, Malaj, Bode, ka qenë evident në mbështetje të këtij rregullimi në koherencë edhe me rregullimet ndërkombëtare dhe evropiane të kontabilitetit.
2. Hartimin e standardeve të kontabilitetit;
Nëpërmjet pjesëmarrësve në KKK nga ana e shoqatave, ndikimi i tyre në procesin e hartimit të Standardeve Kontabël ka qenë i vazhdueshëm.
  3. Rregullimeve ligjore që prekin profesionin;
Mund të përmenden rregullimet në ligjet tatimore, doganore, tregtare, etj.
  4. Në lidhje me edukimin në nivel universitar;
Roli i tyre ka qenë në bashkëpunimin me universitetet sidomos atyre publike, për të siguruar hartimin e curriculave universitare të përshtatshme për hyrjen në profesion;
  5. Organizmit të kontabilistëve dhe audituesve për të rritur më tej cilësinë e shërbimeve të tyre dhe të rolit të tyre në jetën ekonomike.
Sot në Shqipëri ka disa organizma profesionale, si ato të EKR si dhe disa organizata të KM. Krijimi sidomos i OP të KM ka mundësuar rritjen e rolit të KM dhe në përmirësimin e cilësisë së shërbimeve të tyre. OP kanë hartuar një program të edukimit të vijueshëm të anëtareve të tyre, program të edukimit për hyrjen në profesion. IEKA dhe IKM kanë pranuar standardet e IFAC për SMO dhe kanë pranuar kodin e etikës së IFAC.

Konkluzione dhe rekomandime

1. Roli i OP është shumë i rëndësishëm për sigurimin e zhvillimit të shërbimeve cilësore dhe për shërbimin e interesave të publikut, duke ndikuar kështu në një zhvillim ekonomik të qëndrueshëm dhe një profesion të fortë të kontabilitetit.
2. Roli i OP duket në disa drejtime, nga të cilat do të përmendeshin ndikimi në procesin e rregullimit të profesionit në bashkëpunim me qeverinë, në procesin e hartimit të standardeve profesionale, në procesin e zbatimit të standardeve të profesionit, në procesin e përgatitjes së programeve të edukimit kontabël të përshtatshme dhe cilësore, në sigurimin e standardeve të etikës profesionale dhe të zbatimit të tyre në praktikë, etj.
3. Roli i OP në Shqipëri ka filluar pas vitit 1998 dhe ka ardhur gjithnjë e në rritje.
4. Roli i OP është i rëndësishëm edhe për vendosjen e lidhjeve ndërkombëtare me OP të vendeve të tjera, dhe për sigurimin e një konvergjence ndërkombëtare të rregullimit kontabël.
5. Për të rritur dhe përmirësuar rolin e OP në Shqipëri disa drejtime për t'u mbajtur në konsideratë në të ardhmen do të ishin si vijon:
  1. Një bashkëpunim më i mirë dhe i qëndrueshëm midis OP me njëra tjetrën dhe me qeverinë.
  2. Përfshirja më mirë e OP të KM në procesin e rregullimeve ligjore që po bëhen aktualisht. Kjo sepse aktualisht dallohet një mbivlerësim i IEKA dhe audituesve, ndërkohë kur numri i KM dhe i shërbimeve që ata kryejnë është më i madh dhe me ndikim evident.
  3. Një bashkëpunim më i mirë dhe më gjithëpërfshirës i OP nga ana e MF dhe KKK dhe BMP. Ky bashkëpunim duhet të sigurojë që profesioni i kontabilistëve të vlerësohet më drejt dhe në mënyrë të barabartë.

4. OP duhet të punojnë më shumë në drejtim të kontrollit të cilësisë dhe të rregullimit të tyre të brendshëm. Kjo për të shmangur kontrollet e cilësisë formale dhe jo të plota, për të siguruar kryerjen e shërbimeve cilësore nga ana e anëtareve të tyre.
5. Të forcohet puna për zbatimin e kodit të etikës profesionale në praktikë.
6. Rritja e kapaciteteve institucionale të organizmave profesionale, hartimi dhe përmirësimi i rregulloreve, dhe udhëzimeve të tyre për kontrollin e cilësisë, për kodin e etikës dhe zbatimin e tij në praktikë.
7. Kërkohet përgatitja e programeve të kualifikimit për hyrjen në profesion cilësor dhe në nivelin që kërkon profesioni i kontabilistit aktualisht, duke forcuar për këtë qëllim dhe bashkëpunimin me organizmat e tjera profesionale, si dhe duke pasur parasysh standardet e edukimit profesional të IFAC.
8. Duhet të ketë një pjesëmarrje më të madhe nga ana e organizmave profesionale në drejtim të përgatitjes së komentarëve apo manualeve të kontabilitetit për fusha të veçanta, për sektorë të veçantë të ekonomisë, hartimin e udhëzuesve të ndryshëm profesionalë duke ndikuar kështu në sigurimin e kushteve për hartimin e rregullave cilësore të kontabilitetit dhe auditimit si dhe për një zbatim sa më të mirë dhe korrekt të këtyre rregullimeve nga kontabilistët dhe nga të gjitha palët e përfshira.
9. Duhet të ketë një bashkëpunim më të mirë institucional midis OP dhe fakulteteve ekonomike dhe organizmave të tjera rregullatore dhe mbikqyrëse.
10. Duhet një bashkëpunim më i mirë midis OP dhe BMP dhe Komitetit drejtues Kombëtar të Auditimit dhe Kontabilitetit.

Referencat

1. Profesioni i kontabilistit dhe Roli i organizmave profesionale, S. Dhamo, dhjetor 2011.
2. IFAC Policy position 6, september 2012, Global regulatory convergence and the accountancy profession
3. www.ifac.org
4. Financiar reporting: European Commission welcomes IASB/FASB convergence agreement, Eu commission press release
5. Ligji nr 10091 datë 5.3.2009 “Për auditimin ligjor, organizimin e profesionit të ekspertit kontabël të regjistruar dhe të kontabilistit të miratuar”.
6. Ligji “Për shoqëritë tregtare”, 1993.
7. Zhvillimet e ardhshme në fushën e Kontabilitetit, S.Dhamo- Buletini Ekonomik, 2006.